

فعالیت های علمی و آموزشی دانشکده الهیات

گزارش‌های علمی گروه‌های آموزشی دانشکده

۱

گروه فرهنگ عربی و علوم قرآنی

گروه فرهنگ عربی از سال ۱۳۴۸ برآن شد که رساله‌های فوق لیسانس دانشجویان را که تاکنون شش واحد درس بشمار می‌آمد بسوی هدفی مشترک راهنمایی کند تا از مجموعه تحقیقات دانشجویان بررسی کاملی از یکی از مطالب فرهنگی و ادبی بدست آید. در وهله اول کتاب عظیم تاریخ طبری در نظر گرفته شد. هر دانشجو مکلف بود ۱۶۰ صفحه آنرا پس از ترجمه و تحقیق بعنوان رساله فوق لیسانس تقدیم گروه کند. علی‌رغم دشواریهای متعدد، تاکنون بیش از سه جلد از این کتاب ترجمه شده است.

دانشجویانی که در دوره قبل فارغ التحصیل شدند، بنا به پیشنهاد گروه به بررسی آثار دانشمندان ایرانی در کتابهای یتیمه الدهر و تتمه الیتیمه و چند کتاب دیگر پرداختند که تمام این رساله‌ها مورد بررسی و انتقاد قرار گرفته است. دسته دیگری از دانشجویان به جستجوی آثار ایرانی در کتابهای بزرگ ادب عربی مشغول شدند، یکی از کارهای باارزش که در این زمینه ارائه شده رساله آقای نورالله کسائی است که تحت عنوان «تحقیق واستخراج سخنان منسوب به بزرگمهر حکیم از متون عربی و ترجمه آن بفارسی» نوشته شد. رساله دیگری در همین زمینه توسط آقای حاجی-

یوسفی تحت عنوان «سخنان ایرانی در کتاب عیون الاخبار ابن قتیبه» تهیه شده است .

گروه فرهنگ عربی ، ضمن تعیین موارد پژوهشی سعی دارد که از نیروی دانشجویان فوق لیسانس برای تهیه زمینه های تحقیقی و مقدمات آن استفاده کند . از آن جمله است استخراج آراء خلیل بن احمد فراهیدی و نظریات وی از کتاب «تفسیر التبیان» شیخ طوسی (۱۰ جلد) که به وسیله آقای جعفر علی امیدی انجام می گیرد . این گونه تحقیق برای تکمیل کردن نخستین کتاب لغتی که در زبان عربی تألیف یافته بسیار مهم است .

آقای دکتر سید محمد باقر حجتی یکی از اعضای این گروه به دعوت دومین کنگره تحقیقات ایرانی دانشگاه مشهد (از ۱۱ تا ۱۶ شهریور ۱۳۵۰) در این کنگره شرکت نموده و در ۱۴ شهریور ۱۳۵۰ تحت عنوان «مراکز تعلیم اسلامی در ایران و کتب درسی آن» در شعبه علوم قدیم ایران سخنرانی مفیدی ایراد نمود و ضمن آن درباره مراکز تعلیم اسلامی ایران از صدر اسلام تا کنون ، کیفیت تحول این مراکز از مساجد به مدارس ، علوم می که از صدر اسلام تا کنون می بایستی نو- آموزان یا دانشجویان فراگیرند بحث شد و کتب درسی این مراکز به اختصار و به ترتیب موضوع معرفی گردیده است .

۲

گروه فرهنگ و تمدن اسلامی

۱- کوشش در بهتر کردن روش آموزش و افزایش مطالعه و دقت دانشجویان .

– رسیدگی به نقایص کار دانشجویان در راه تحصیل و تعیین علل عدم پیشرفت .

۳– کسب اطلاع از نظرات دانشجویان در مسائل تعلیماتی و فعالیت‌های خارج از برنامه آنان .

۴– فعالیت در جمع آوری مدارك و کتب و مجموعه‌ها و نقشه‌ها برای تحقیقات دانشجویان .

۵– تهیه نقشه‌های تاریخی اسلام بوسیله دانشجویان دوره دکتری. در این نقشه‌ها موارد زیر توجیه شده است :

الف – محل سکونت اعراب بائده .

ب – هجرت قوم سام از شبه جزیره عربستان .

ج – دولتها : مناذره – انباط – تدمر – غساسنه – معین – سبا – حمیر .

د – غزوات پیامبر اسلام – سریه و حرب الرده .

سخنرانی

در نیمسال دوم دو سخنرانی از طرف آقای حسین گونیلی مدیر گروه جهت دانشجویان سال دوم و سوم لیسانس در باب :

۱– نژاد و زبان و خط مردم کشور مسلمان مالزی .

۲– کانال سوئز (سویس) ، به عمل آمد .

مقالات و رساله‌هایی که باراهنمائی استادان گروه بوسیله دانشجویان دوره لیسانس نوشته شده است :

۱– تاریخچه کشور مسلمان پاکستان بوسیله آقای مصطفی فرمند مفرد زیر نظر آقای حسین گونیلی .

۲– تاریخچه کشور جمهوری ترکیه بوسیله آقای هوشنگ نیک – فرجام زیر نظر آقای حسین گونیلی .

- ۳- اسلام در کشور جمهوری سومالی بوسیله آقای سعید سماواتی .
رساله زیر در دوره فوق لیسانس گذشته است :
- ۱- «مقایسه اصول مذاهب اسلام، مسیحیت و یهود» بوسیله آقای کریم وزیری زیر نظر آقای یحیی نوری .

۳

گروه فلسفه و حکمت اسلامی

- ۱- بررسی تعداد ۳۹ مقاله تحصیلی از طرف استادان گروه (دوره لیسانس).
- ۲- بررسی و رسیدگی ۵ پایان نامه تحصیلی فوق لیسانس.
- ۳- تشکیل جلسه رسیدگی به يك رساله دکتری از آقای علی شغائی موضوع این رساله «بررسی عقاید فلسفی ابن رشد و مقایسه آن با افکار ابن سینا» است. نویسنده در این رساله پس از بررسی عقاید خاصه ابن رشد با مراجعه به کتب و نوشته‌های او سعی کرده است که اختلاف عقاید این دو فیلسوف را بایکدیگر مقایسه نماید و نظر آنها را در هر مسئله‌ای مورد بررسی قرار دهد . این رساله با درجه بسیار خوب پذیرفته شد.
- ۴- بررسی تکالیف و وظایفی که هر يك از استادان گروه برای دانشجویان فوق لیسانس و دکتری تعیین کرده‌اند و هر يك در خورا همیت خاصی می‌باشد .

نمونه تکالیفی که دانشجویان دکتری و فوق لیسانس تهیه کرده‌اند
بشرح زیر است :

نام دانشجو	موضوع تحقیق	استاد راهنما
محمد تقی شریعت	عقیده عرفانی ابن سینا و مقایسه	آقای حسن ملک‌شاهی
	آن با عقیده شیخ اشراق	

احمد خسرو جردی علم و مراتب ادراك از نظر آقای جواد مصلح
ملاصدرا

غلامحسین نگینی تحقیق دربارهٔ مثل افلاطونی حسن ملکشاهی
حسین خلیقی حدوث و قدم از نظر ملاصدرا جواد مصلح
امامی العریضی حرکت از نظر ملاصدرا جواد مصلح
نجفقلی حبیبی بررسی عقاید اختصاصی شیخ حسن ملکشاهی
اشراق

تعدادی از رسالات دکتری و پایان‌نامه‌های فوق‌لیسانس و بعضی
از تکالیفی که دانشجویان بعنوان مقاله تهیه کرده‌اند شایستهٔ طبع تشخیص
داده شد .

۴

گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی

الف - گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی در سال تحصیلی ۵۰-۴۹
علاوه بر دروس دانشکدهٔ الهیات و معارف اسلامی در دانشکدهٔ حقوق
نیز تدریس مواد زیر را بعهدہ داشته است.

- ۱- حقوق اسلامی ، بوسیلهٔ آقای ابوالقاسم گرجی
 - ۲- مبانی استنباط بوسیله آقای علی مهذب عضو گروه .
 - ۳- احوال شخصیهٔ عامه بوسیله آقای اسعد شیخ‌الاسلامی .
- ب - این گروه در سال گذشته يك رسالهٔ دکتری و چندین پایان‌نامه
فوق‌لیسانس که در مسائل مختلف حقوق اسلامی و یادار تحقیق در منابع
مهم این فن نگارش یافته بود راهنمایی و رسیدگی کرده است .
- ج - کارهای علمی و تحقیقاتی اعضاء گروه در سال ۵۰-۴۹ بشرح
زیر است :

از آقای ابوالقاسم گرگی:

- ۱- مقاله‌ای تحت عنوان جوامع الجامع در دفتر سوم و چهارم مقالات و بررسیها.
- ۲- رساله‌ای در حقوق اسلامی برای تدریس در دانشکده حقوق، در این رساله حقیقت ضمان، تقسیمات آن، موجبات ضمان قهری، مهمترین احکام هر يك از موجبات بررسی شده است و سپس به تحقیق در حقیقت عقد و ایقاع، تقسیمات عمده هر يك از آنها و همچنین به مهمترین شروط و احکام آنها توأم با استدلال پرداخته شده است.
- ۳- در سال ۱۳۴۹ کتابی بوسیله آقای گرگی و چند نفر استادان ادبیات عرب دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران در صرف و نحو برای تدریس در آن دانشکده تألیف شده بود که به تازگی تکمیل و از چاپ خارج شده است.

از آقای علی مهذب

آقای مهذب از متون مختلفه فقه مانند شرایع، تبصره، لمعه به تلخیص متنی گردآورده‌اند که از آن برای تدریس به دانشجویان سال سوم رشته قضائی دانشکده حقوق دانشگاه تهران استفاده می‌نمایند.

از دفتر دورهای تخصصی

فهرست اسامی پذیرفته شدگان امتحان ورودی دوره دکتری

در نیمه سال اول ۵۱-۵۰

و شرح مختصری از تحصیلات

در رشته فلسفه و حکمت اسلامی:

- ۱- آقای غلامحسین ابراهیمی دینانی دارای درجه لیسانس و فوق لیسانس از دانشکده الهیات دانشگاه تهران .
- ۲- آقای اصغر دادبه دارای درجه لیسانس و فوق لیسانس از دانشکده الهیات دانشگاه تهران .
- ۳- آقای ماشاءالله طلاچیان دارای درجه لیسانس و فوق لیسانس از دانشکده الهیات دانشگاه تهران .
- ۴- آقای سید حسن حسنی شاهی سرائی دارای درجه لیسانس و فوق لیسانس از دانشکده الهیات دانشگاه تهران .

در رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی

- ۱- آقای محمد عمادی دارای درجه لیسانس و فوق لیسانس دانشگاه بغداد .
- ۲- آقای محمد رضانظری نائینی دارای درجه لیسانس و فوق لیسانس از دانشکده الهیات دانشگاه تهران .
- ۳- محمد تقی اقدس طینت دارای درجه لیسانس و فوق لیسانس از دانشکده الهیات دانشگاه تهران .

در رشته فرهنگ و تمدن اسلامی:

- ۱- آقای کریم وزیری دارای درجه لیسانس از رشته زبان فرانسه دانشکده ادبیات و فوق لیسانس از دانشکده الهیات دانشگاه تهران.

۲- آقای محسن کیانی فر دارای درجه لیسانس و فوق لیسانس از دانشکده الهیات تهران .

۳- آقای محمد فرزین نیا دارای درجه لیسانس و فوق لیسانس از دانشگاه امریکائی بیروت .

در رشته فرهنگ عربی و علوم قرآنی:

۱- آقای حسن اسدی لاری دارای درجه لیسانس از دانشکده حقوق، رشته حقوق جزا و فوق لیسانس از رشته ادبیات عرب دانشکده الهیات .

۲- آقای نوراله کسائی دارای درجه لیسانس از دانشکده ادبیات اصفهان و فوق لیسانس از رشته ادبیات عربی دانشکده الهیات تهران .

۳- آقای سیدغلامرضا خسروالحسینی دارای درجه فوق لیسانس رشته ادبیات عرب دانشکده الهیات .

۴- آقای رضا هادی زاده دارای درجه لیسانس از دانشگاه اصفهان و فوق لیسانس از رشته ادبیات عرب دانشکده الهیات .

در رشته ادیان و عرفان

۱- آقای سید جمال الدین میر سلیمی دارای درجه فوق لیسانس از رشته حقوق جزا از دانشگاه ملی .

۲- خانم شهین دخت کامران مقدم دارای درجه فوق لیسانس از رشته تاریخ دانشکده ادبیات .

از دفتر فارغ التحصیلان

فارغ التحصیلان دوره جدید دکتری در نیمسال دوم ۵۰-۴۹

۱۵کنون سرگرم تهیه پایان نامه‌های خود هستند

- ۱- آقای احمد خسروجردی از رشته فلسفه . عنوان پایان نامه : «آراء خاصه صدر المتألهین در علم النفس با توجه به آراء متفکران دیگر»
- ۲- آقای محمد تقی نجفی شریعتی از رشته فلسفه . موضوع پایان نامه : «تحلیل و بررسی منطق سهروردی و مقایسه آن با منطق ارسطویی»
- ۳- آقای حسین خلیقی از رشته فلسفه عنوان پایان نامه : «آفرینش از دید فلسفی و نظر فلاسفه اسلامی درباره آن»
- ۴- آقای هرمز بهمن پور از رشته فلسفه . عنوان پایان نامه : «تناسخ و تحول تاریخی آن».
- ۵- آقای فیروز علیزاده منصوری از رشته فلسفه . عنوان پایان نامه : «عقاید نصیری و سیر تاریخی آن در مذاهب دیگر»
- ۶- آقای اهلعلی ایمانی از رشته فرهنگ و تمدن اسلامی . عنوان پایان نامه : «سیر خطوط کوفی در ایران از قدیم ترین ایام تا عصر حاضر».
- ۷- آقای عبدالمهدی یادگاری از رشته فرهنگ عربی و علوم قرآنی . عنوان پایان نامه : «مقام طاهریان در تاریخ تمدن و فرهنگ ایران»
- ۸- آقای سید محمد حسینی از رشته فرهنگ عربی و علوم قرآنی . عنوان پایان نامه «سرزمینهای جنوبی خلیج فارس».
- ۹- آقای علی احمدی بهنام از رشته فرهنگ عربی و علوم قرآنی عنوان پایان نامه : «تحقیق در آثار میدانی».

- ۱۰- آقای محمد فاضلی از رشته فرهنگ عربی و علوم قرآنی .
عنوان پایان نامه: «بررسی احوال و آثار ابن العمید و رسائل او».
- ۱۱- آقای علی میرلوحی فلاورجانی از رشته فرهنگ عربی
و علوم قرآنی . عنوان پایان نامه : «شرح حال راغب اصفهانی و تحقیق
در آثار او».
- ۱۲- آقای قاسم صادقی از رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی عنوان
پایان نامه : «فرهنگ مصطلحات فقهی در باب احکام».
- ۱۳- آقای سید مهدی انجوی نژاد ارسنجانلی از رشته فقه و مبانی
حقوق اسلامی . عنوان پایان نامه : «فرهنگ مصطلحات فقهی در باب
عبادات».
- ۱۴- آقای محسن جابری عربلو از رشته فقه و مبانی حقوق
اسلامی عنوان پایان نامه : «فرهنگ مصطلحات فقهی در باب معاملات».

